

ZAVOD ZA
UNAPREĐIVANJE
ZAŠTITE NA RADU

OBVEZE POSLODAVCA IZ PODRUČJA ZAŠTITE NA RADU

Prosinac, 2018.

OBVEZE POSLODAVCA IZ PODRUČJA ZAŠTITE NA RADU

Zakonom o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 94/18 i 96/18) uređuje se sustav zaštite na radu u Republici Hrvatskoj, a osobito nacionalna politika i aktivnosti, opća načela prevencije i pravila zaštite na radu, obveze poslodavca, prava i obveze radnika i povjerenika radnika za zaštitu na radu, djelatnosti u vezi sa zaštitom na radu, nadzor i prekršajna odgovornost (čl.1.,st.1.). Svrha Zakona je sustavno unapređivanje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika i osoba na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u vezi s radom (čl.1.,st.2.). Poslodavac je obvezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještavanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima (čl.17.,st.1.), u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim postupcima (čl.19.,st.1.) neovisno o tome je li u tu svrhu zaposlio jednog ili više stručnjaka zaštite na radu ili je obavljanje poslova zaštite na radu ugovorio s osobom ovlaštenom za obavljanje tih poslova (čl.19.,st.3.). Prenosjenje ovlaštenja za provođenje zaštite na radu ne oslobađa poslodavca odgovornosti (čl.19.,st.4.)

- Obveza izrade procjene rizika na radu,
- Ugovaranje obavljanja poslova zaštite na radu,
- Imenovanje ovlaštenika,
- Izbor Povjerenika radnika za zaštitu na radu,
- Osnivanje Odbora za zaštitu na radu,
- Osposobljavanje za rad na siguran način,
- Obavješćivanje i savjetovanje,

- Poslovi s posebnim uvjetima rada,
- Zaštita posebno osjetljivih skupina radnika,
- Sredstva rada, osobna zaštitna oprema i mjesta rada,
- Nadzorni uređaji kao sredstva zaštite na radu,
- Tehnologija rada i radni postupci,
- Radni okoliš,
- Uporaba opasnih kemikalija na radu,
- Biološki agensi na radu,
- Stres na radu ili u vezi s radom,
- Sigurnosni znakovi, pisane obavjesti i upute,
- Zaštita od požara i eksplozije, neposrednog i značajnog rizika, evakuacija i spašavanje,
- Pružanje prve pomoći,
- Zaštita nepušača,
- Zabrana uzimanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti,
- Evidencije, isprave i obavijesti,
- Zdravstvena zaštita na radu,
- Medicina rada,
- Obveze poslodavca prema tijelima nadzora,
- Privremeno radilište,
- Usklađivanje obavljanja radova,
- Koordinator za zaštitu na radu,
- Osobe ovlaštene za zaštitu na radu.

Obveza izrade procjene rizika na radu

Poslodavac je obvezan, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, kemikalije, odnosno biološke agense koje koristi, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, jednoličnost rada, statodinamičke i psihofiziološke napore, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku u određenom vremenu (normirani

rad), noćni rad, psihičko radno opterećenje i druge rizike koji su prisutni, radi sprječavanja ili smanjenja rizika (čl.18., st.1.). Procjena rizika mora biti izrađena u pisanom ili elektroničkom obliku, mora odgovarati postojećim rizicima na radu i u vezi s radom, mora biti dostupna radniku na mjestu rada (čl.18.,st.2.), a radnici i njihovi predstavnici svakako moraju biti uključeni u postupak njene izrade te o tome moraju imati dokumentirane informacije (čl.18., st.5.). Poslodavac je obavezan na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprječavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu, oboljenja od profesionalne bolesti ili bolesti u vezi s radom te kako bi na svim stupnjevima organizacije rada i upravljanja osigurao bolju razinu zaštite na radu (čl.18.,st.3.), a propusti učinjeni u postupku izrade procjene rizika (npr. propust uočiti vjerojatnost nastanka opasnog ili štetnog događaja na radu ili u vezi s radom, pogrešna procjena štetnosti događaja, odnosno podcjenjivanje njegove štetne posljedice i sl.) ne oslobađaju poslodavca obveza i odgovornosti uvezi sa zaštitom na radu (čl.18.,st. 4.).

Ugovaranje obavljanja poslova zaštite na radu

Poslodavac je obavezan utvrditi i obavljati poslove zaštite na radu u skladu s procjenom rizika, stanjem zaštite na radu i brojem radnika (čl.20.,st.1.). Poslodavac koji zapošljava do uključivo 49 radnika, poslove zaštite na radu može obavljati sam ako ispunjava propisane uvjete ili

obavljanje tih poslova može ugovoriti ugovorom o radu sa stručnjakom zaštite na radu (čl.20.,st.2.). Poslodavac koji zapošljava 50 do uključivo 249 radnika, obavljanje poslova obavezan je ugovorom o radu ugovoriti sa stručnjakom zaštite na radu (čl.20.,st.3.). Poslodavac koji zapošljava 250 ili više radnika, obavljanje poslova, obavezan je ugovorom o radu ugovoriti s jednim ili više stručnjaka zaštite na radu u skladu s provedbenim propisom (čl.20.,st.4.). Poslodavac može ugovoriti obavljanje poslova zaštite na radu s ovlaštenom osobom samo u slučaju kada zbog objektivnih i opravdanih razloga ne može te poslove obavljati sam, odnosno te poslove ugovoriti na prethodno spomenute načine (čl.20.,st.5.). Ako je poslodavac ugovorio obavljanje poslova zaštite na radu s ovlaštenom osobom, ta je osoba dužna pisanim putem odrediti jednog ili više stručnjaka zaštite na radu za obavljanje poslova zaštite na radu kod toga poslodavca (čl.20.,st.6.). Više poslodavaca koji posluju na istoj lokaciji mogu međusobno ugovoriti zajedničko obavljanje poslova zaštite na radu, primjenjujući kriterij broja radnika i ostale propisane kriterije (čl.20.,st.7.).

Vrste, stupnjevi stručne spreme i broj stručnjaka zaštite na radu, način i uvjeti obavljanja poslova zaštite na radu kod poslodavca, ovisno o rizicima, djelatnosti i broju radnika, propisani su Pravilnikom o obavljanju poslova zaštite na radu (NN 112/14, 43/15, 72/15). Stručnjak zaštite na radu može kod poslodavca, ovisno o broju radnika i djelatnosti, obavljati poslove zaštite na radu kao stručnjak zaštite na radu I. ili II. stupnja (čl.2.,st.2.). Stručnjak zaštite na radu koji kod poslodavca obavlja poslove zaštite na radu, odnosno poslodavac koji sam obavlja poslove zaštite

na radu mora imati odgovarajuće obrazovanje iz područja tehničkih, biotehničkih ili prirodnih znanosti ili iz drugog područja koje odgovara djelatnosti poslodavca (čl.2.,st.3.). Člankom 3. Pravilnika definirani su uvjeti za stručnjaka I. i II. stupnja.

Stručnjak zaštite na radu I. stupnja je osoba koja ima najmanje srednju školsku ili srednju stručnu spremu i koja:

- 1) je položila opći dio stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu, ili
- 2) ima srednju školsku ili srednju stručnu spremu i priznat joj je status stručnjaka zaštite na radu, ili
- 3) posjeduje uvjerenje o položenom specijalističkom usavršavanju iz zaštite na radu po programu odobrenom od tijela nadležnog za obrazovanje.

Stručnjak zaštite na radu II. stupnja je osoba koja ima završen najmanje preddiplomski studij sa stečenim nazivom prvostupnik (baccalaureus) i koja:

- 1) je položila opći i posebni dio stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu ili
- 2) ima priznat status stručnjaka zaštite na radu.

Poslodavac koji zapošljava do uključivo 49 radnika poslove zaštite na radu može obavljati on sam ili njegov ovlaštenik, ako:

- 1) ispunjava uvjete za stručnjaka zaštite na radu I. stupnja, ili
- 2) je stekao potrebna znanja iz zaštite na radu tijekom redovnog školovanja, ili

3) je položio državni stručni ispit za poslove građenja ili projektiranja kojima je obuhvaćena i materija zaštite na radu, ili

4) je položio majstorski ispit u djelatnosti koju obavlja, u kojemu je bila obuhvaćena i zaštita na radu (čl.4.).

Kada poslodavac zbog objektivnih i opravdanih razloga ugovori obavljanje poslova zaštite na radu s osobom ovlaštenom za obavljanje poslova zaštite na radu, ovlaštena osoba je o tome obvezna dostaviti elektroničku obavijest putem informacijskog sustava zaštite na radu Zavodu za unaprjeđivanje zaštite na radu u skladu s provedbenim propisom (čl.5.).

Objektivnim i opravdanim razlogom za ugovaranje obavljanja poslova zaštite na radu s ovlaštenom osobom smatra se jedan od sljedećih razloga:

- 1) započinjanje obavljanja djelatnosti, u trajanju najviše tri mjeseca od dana kad je za poslodavca nastupila obveza primjene propisa zaštite na radu,
- 2) nepredvidivi razlozi (smrt, otkaz i sl.) zbog kojih poslodavac privremeno ostane bez stručnjaka zaštite na radu, u trajanju najviše tri mjeseca od dana kad su nastupili ti razlozi,
- 3) ako poslodavac koji zapošljava do uključivo 249 radnika među radnicima zaposlenim na neodređeno vrijeme nema radnika s potrebnom stručnom spremom za polaganje stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu,
- 4) ako poslodavac dodatno zapošljava radnike, sezonski ili privremeno ili koristi ustupljene radnike za privremeno

obavljanje poslova, što povećava zahtjeve za obavljanje poslova zaštite na radu u skladu s ovim propisom, pri čemu takvo zapošljavanje ne traje duže od šest mjeseci neprekidno, a prekid kraći od dva mjeseca se ne smatra prekidom navedenog razdoblja,

5) kada poslodavac koji zapošljava do uključivo 49 radnika ne može organizirati obavljanje poslova zaštite na radu jer kod poslodavca nema radnika koji ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova (čl.5., st.2.).

Stručnjak zaštite na radu kojega je ovlaštena osoba odredila za obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca, obvezan ih je obavljati na mjestima rada poslodavca i o tome su ovlaštena osoba i poslodavac obvezni voditi evidencije i dostavljati ih Zavodu za unaprjeđivanje zaštite na radu u skladu s provedbenim propisom (čl.5.,st.3.). Nakon obavljenih poslova, stručnjak ovlaštene osobe, obvezno u pisanom obliku obavještava poslodavca o utvrđenom stanju primjene pravila zaštite na radu te o mjerama za unaprjeđenje stanja (čl.5.,st.4.).

Kod poslodavca koji zapošljava do uključivo 49 radnika, poslove zaštite na radu obavlja najmanje jedan stručnjak zaštite na radu I. stupnja (čl.6.).

Kod poslodavca koji zapošljava od 50 do uključivo 249 radnika, poslove zaštite na radu obavlja najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja. Iznimno, kod poslodavca koji zapošljava od 50 do uključivo 249 radnika i kod kojeg najmanje 80 posto radnika obavlja isključivo poslove s malim rizicima, poslove zaštite na radu

može obavljati stručnjak zaštite na radu I. stupnja (čl.7.).

Kod poslodavca koji zapošljava od 250 do uključivo 499 radnika, poslove zaštite na radu obavlja najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja i jedan stručnjak zaštite na radu I. stupnja, a do svakih sljedećih 500 radnika, još najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja. Iznimno, ako kod poslodavca najmanje 80 posto radnika obavlja isključivo poslove s malim rizicima, poslove zaštite na radu obavljaju najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja, a na svakih sljedećih 500 radnika, još najmanje po jedan stručnjak zaštite na radu I. stupnja (čl.8.).

Kada više poslodavaca koji posluju na istoj lokaciji međusobno ugovaraju organiziranje i provođenje zaštite na radu, pod pojmom iste lokacije smatra se poslovanje na istoj adresi ili poslovanje u istoj građevini odnosno u više različitih građevina (može značiti različite kućne brojeve) koje se nalaze u ograđenom prostoru u istom poslovnom krugu (čl.9.).

Prema Zakonu o zaštiti na radu, poslodavac je obvezan stručnjaku zaštite na radu omogućiti ispunjavanje obveza te je obvezan osigurati mu potrebno vrijeme, opremu, pomoć drugih stručnih radnika i ostale uvjete za rad, kao i profesionalnu neovisnost te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova zaštite na radu (čl.22.).

Ovlaštenik

Poslodavac može provođenje zaštite na radu prenijeti u pisanom obliku na svojeg ovlaštenika u okviru njegovog djelokruga rada (čl.23.), osobito za to da:

- 1) radniku koji nije osposobljen za rad na siguran način ne dopusti rad bez nadzora osposobljenog radnika
- 2) radniku za kojeg nije na propisani način utvrđeno da ispunjava tražene uvjete, ne dopusti obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, odnosno da radniku koji više ne ispunjava tražene uvjete zabrani da nastavi obavljati poslove s posebnim uvjetima rada
- 3) posebno osjetljivim skupinama radnika ne dozvoli da obavljaju poslove koji bi mogli na njih štetno utjecati
- 4) isključi iz uporabe radnu opremu koja nije ispravna, odnosno sigurna, kao i osobnu zaštitnu opremu na kojoj nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika
- 5) u suradnji sa stručnjakom za zaštitu na radu osigura evidentiranje svake nezgode i ozljede na radu
- 6) nadzire da radnici rade u skladu s pravilima zaštite na radu, uputama poslodavca, odnosno proizvođača radne opreme, osobne zaštitne opreme, opasnih kemikalija i bioloških štetnosti te da koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu
- 7) radniku zabrani rad ako ga obavlja suprotno propisanim pravilima
- 8) osigura potreban broj radnika osposobljenih za evakuaciju i spašavanje, za pružanje prve pomoći te da im stavi na raspolaganje svu potrebnu opremu
- 9) osigura da se u vrijeme rada ne piju alkoholna pića te da se ne uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno da zabrani rad

radnicima koji su na radu pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i da ih udalji s mjesta rada.

Povjerenik radnika

Kod poslodavca radnici između sebe mogu birati povjerenika radnika za zaštitu na radu. Izbor povjerenika radnika za zaštitu na radu kod poslodavca koji zapošljava do uključivo 20 radnika provodi se na skupu radnika, kojega saziva poslodavac u skladu s općim propisom o radu, neposrednim i javnim izjašnjavanjem prisutnih radnika. Izbor povjerenika radnika za zaštitu na radu kod poslodavca koji zapošljava više od 20 radnika provodi se u skladu s odredbama općeg propisa o radu kojim su uređena pitanja izbora radničkog vijeća (čl.70.). Poslodavac je obvezan osigurati povjereniku radnika za zaštitu na radu potrebno vrijeme i uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti, davati mu sve potrebne obavijesti i omogućiti mu uvid u sve propise i isprave iz zaštite na radu te mu mora osigurati uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti u skladu s općimpropisima o radu kojima su propisani uvjeti za rad radničkog vijeća (čl.72.,st.1.). Poslodavac ne smije povjereniku radnika za zaštitu na radu, tijekom obnašanja dužnosti, bez pristanka radničkog vijeća ili sindikalnog povjerenika koji ima prava i obveze radničkog vijeća, otkazati ugovor o radu, niti ga na drugi način staviti u nepovoljniji položaj u odnosu na njegove dotadašnje uvjete rada i u odnosu na ostale radnike (čl.72.,st.2.). Ako radničko vijeće ili sindikalni povjerenik koji ima prava i obveze radničkog vijeća uskrati suglasnost na otkaz, uskrata mora biti pisano obrazložena, a poslodavac može u roku od 15 dana od dana dostave tog očitovanja zatražiti da suglasnost nadomjesti sudska

odluka (čl.72.,st.3.). Za obnašanje dužnosti povjerenika radnika za zaštitu na radu povjerenik ima pravo na naknadu plaće za najmanje tri sata tjedno, osim ako se kolektivnim ugovorom to pitanje drugačije ne uredi, a bez mogućnosti ustupanja toga prava drugom povjereniku (čl.72.,st.4.).

Odbor za zaštitu na radu

Poslodavac koji zapošljava 50 ili više radnika obvezan je osnovati odbor zaštite na radu kao svoje savjetodavno tijelo za unapređivanje zaštite na radu. Odbor čine poslodavac ili njegov ovlaštenik, stručnjak zaštite na radu koji obavlja poslove zaštite na radu kod poslodavca, specijalist medicine rada izabran u skladu s posebnim propisom te povjerenik radnika za zaštitu na radu ili njihov koordinator (čl.34.).

Osposobljavanje za rad na siguran način

Poslodavac je obvezan, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način prije početka rada, kod promjena u radnom postupku, kod uvođenja nove radne opreme ili njezine promjene, kod uvođenja nove tehnologije, kod upućivanja radnika na novi posao, odnosno na novo mjesto rada, kod utvrđenog oštećenja zdravlja uzrokovanog opasnostima,

Obavješćivanje i savjetovanje

Poslodavac je obvezan obavješćivati i savjetovati se s radnicima, odnosno njihovim predstavnicima o pitanjima zaštite na radu (čl.31.).

Poslovi s posebnim uvjetima rada

Poslodavac ne smije dopustiti obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada radniku koji ne ispunjava uvjete propisane

posebnim propisom za te poslove (čl.36.,st.1.).

Zaštita posebno osjetljivih skupina radnika

Posebno osjetljive skupine kojima je poslodavac obvezan osigurati posebnu zaštitu na radu su maloljetni radnici, trudne radnice, radnice koje su nedavno rodile, radnice koje doje, radnici oboljeli od profesionalne bolesti te radnici kod kojih je utvrđena smanjena i preostala radna sposobnost ili postoji neposredni rizik od smanjenja radne sposobnosti (čl.37.st.2.).

Sredstva rada, osobna zaštitna oprema i mjesta rada

Poslodavac je obvezan osigurati da su mjesta rada koja se koriste u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu (čl.41.,st.1.). Poslodavac je obvezan osigurati da sredstva rada i osobna zaštitna oprema u uporabi budu u svakom trenutku sigurni, održavani, prilagođeni za rad i u ispravnom stanju te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike (čl.41.,st.3.). Poslodavac je obvezan, u skladu s ovim Zakonom, njegovim provedbenim propisima, pravilima zaštite na radu, posebnim propisima, odnosno uputama proizvođača, obavljati preglede, odnosno ispitivanja sredstava rada koja se koriste, radi utvrđivanja jesu li na njima primijenjena pravila zaštite na radu i jesu li zbog nastalih promjena tijekom njihove uporabe ugroženi sigurnost i zdravlje radnika (čl.42.).

Nadzorni uređaji kao sredstva zaštite na radu

Poslodavac smije koristiti nadzorne uređaje kao sredstvo zaštite na radu pod uvjetima propisanim Zakonom (čl.43. st.1.). Ako nadzorni uređaji čitavo radno vrijeme prate sve pokrete radnika tijekom obavljanja poslova, odnosno ako su nadzorni uređaji postavljeni tako da su radnici čitavo vrijeme tijekom rada u vidnom polju nadzornih uređaja, poslodavac smije koristiti nadzorne uređaje isključivo na temelju prethodne suglasnosti radničkog vijeća odnosno sindikalnog povjerenika s pravima i obvezama radničkog vijeća (čl.43.,st.4.).

Tehnologija rada i radni postupci

Poslodavac je obvezan planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika te osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost (čl.44.).

Radni okoliš

Poslodavac je obvezan procijeniti rizike i osigurati zaštitu zdravlja i sigurnost radnika izloženih fizikalnim, kemijskim i biološkim štetnim djelovanjima na radu, u skladu s ovim Zakonom, njegovim provedbenim propisima i pravilima zaštite na radu te posebnim propisima o zaštiti od fizikalnih, kemijskih i bioloških štetnosti. Poslodavac je obvezan ispitivati radni okoliš na mjestu rada kada: radni postupak utječe na temperaturu, vlažnost i brzinu strujanja zraka, u radnom postupku nastaje prašina, u radnom postupku nastaje buka, odnosno vibracije, pri radu koristi,

proizvodi ili prerađuje opasne kemikalije, pri radu postoji izloženost opasnim zračenjima, su na radu prisutni rizici od eksplozivne atmosfere, je pri radu potrebno osigurati odgovarajuću rasvjetu u skladu s procjenom rizika. Ispitivanja je poslodavac obavezan obaviti na način i u rokovima utvrđenim provedbenim propisima i pravilima zaštite na radu te posebnim propisima (čl.45.).

Uporaba opasnih kemikalija na radu

Poslodavac koji koristi, proizvodi, prerađuje, odnosno skladišti opasne kemikalije, mora u skladu s procjenom rizika, primjenjivati pravila zaštite na radu (čl.46.,st.2.). Opasne kemikalije poslodavac smije koristiti samo ako ne može iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih kemikalija (čl.47.,st.1.) i mora osigurati da radnici pri radu s opasnim kemikalijama koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu (čl.47.,st.4.). Obveza poslodavca je i da koncentracija opasnih kemikalija, koje djeluju u obliku plinova, para, prašina i aerosola, na mjestima rada i u njihovom okruženju bude što niža i ispod granične vrijednosti izloženosti (čl.48.,st.1.).

Biološki agensi na radu

Poslodavac je obvezan osigurati da su radnici obaviješteni o rizicima kojima su izloženi pri radu s biološkim štetnostima i da su osposobljeni za rad na siguran način (čl.50.,st.4.). Na mjestima rada poslodavac je obvezan istaknuti pisane obavijesti i upute za postupanje u slučaju ozbiljne opasnosti, odnosno štetnosti uzrokovane uporabom bioloških štetnosti na radu (čl.50.,st.5.).

Stres na radu ili u vezi s radom

Poslodavac je obavezan provoditi prevenciju stresa na radu ili u vezi s radom koji je uzrokovan osobito čimbenicima kao što su sadržaj rada, organizacija rada, radno okruženje, loša komunikacija i međuljudski odnosi, kako bi sveo na najmanju mjeru potrebu radnika da svladava poteškoće zbog dugotrajnije izloženosti intenzivnom pritisku te otklonio mogućnost da se umanju radna učinkovitost radnika i pogorša njegovo zdravstveno stanje (čl.51.).

Sigurnosni znakovi, pisane obavijesti i upute

Poslodavac je obavezan na mjestima rada i sredstvima rada trajno postaviti sigurnosne znakove na vidljivom mjestu (čl.53.,st.1.), no ako oni nisu dovoljni za djelotvorno obavješćivanje radnika, potrebno je postaviti pisane obavijesti i upute o uvjetima i načinu korištenja sredstava rada, opasnih kemikalija, bioloških štetnosti te izvora fizikalnih i drugih štetnosti na radu (čl.53.,st.2.)

Zaštita od požara i eksplozije, neposrednog i značajnog rizika, evakuacija i spašavanje

Poslodavac je obavezan poduzeti mjere zaštite od požara i spašavanja radnika, izraditi plan evakuacije i spašavanja, odrediti radnike koji će provoditi mjere te osigurati pozivanje i omogućiti postupanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanje u skladu s posebnim propisima (čl.55.).

Pružanje prve pomoći

Poslodavac je obavezan organizirati i osigurati pružanje prve pomoći radnicima i drugim osobama do pružanja hitne

medicinske pomoći ili do prijema u zdravstvenu ustanovu te je obavezan omogućiti postupanje javne službe hitne medicinske pomoći (čl.56.,st.1.). Na svakom radilištu i u radnim prostorijama gdje istodobno radi dva do 50 radnika, najmanje jedan radnik, te još po jedan do svakih sljedećih 50 radnika, mora biti osposobljen za pružanje prve pomoći u skladu s pravilima zaštite na radu (čl.56.,st.2.). Broj osposobljenih i imenovanih radnika za pružanje prve pomoći mora odgovarati broju lokacija poslodavca, smjenskom radu te drugim organizacijskim okolnostima kod poslodavca (čl.56.,st.3.). Poslodavac je radnicima osposobljenim za pružanje prve pomoći dužan uručiti pisanu odluku o imenovanju za pružanje prve pomoći te obavijestiti sve ostale radnike o radnicima koji su osposobljeni i imenovani za pružanje prve pomoći (čl.56.,st.4.). Poslodavac je obavezan osigurati sredstva i opremu za pružanje prve pomoći, koji uvijek moraju biti dostupni, označeni izaštićeni od neovlaštenog korištenja (čl.56.,st.5.).

Zaštita nepušača

Poslodavac je obavezan provoditi zaštitu nepušača od djelovanja dima duhanskih i srodnih proizvoda, biljnih proizvoda za pušenje te para elektroničkih cigareta (čl.57.,st.1.). Zabranjeno je pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, elektroničkih cigareta i biljnih proizvoda za pušenje na radnim sastancima (čl.57.,st.2.), ... na mjestu rada (čl.57.,st.3.), a poslodavac može iznimno pisanim putem dozvoliti pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, elektroničkih cigareta i biljnih proizvoda za pušenje u posebnoj prostoriji, odnosno

prostoru na kojima je obavezan postaviti znak dozvoljenog pušenja (čl.57.,st.4.).

Zabrana uzimanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti

Radnik u vrijeme rada ne smije biti pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti niti ih smije unositi na mjesto rada (čl.58.,st.1.). Poslodavac je obavezan provoditi zabranu zlouporabe alkoholnih pića i sredstava ovisnosti na mjestu rada prikladnim mjerama, a osobito:

- 1) obavješćivati radnika o štetnosti sredstava ovisnosti i njihovom utjecaju na radnu sposobnost
- 2) surađivati s njegovim ovlaštenikom, stručnjakom zaštite na radu, specijalistom medicine rada i povjerenikom radnika za zaštitu na radu, pri provođenju mjera sprječavanja zlouporabe sredstava ovisnosti
- 3) sprječavati konzumaciju alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i provoditi zabranu njihovog unošenja u radne prostorije i prostore
- 4) provoditi programe prevencije ovisnosti na mjestu rada, u skladu s utvrđenim potrebama
- 5) pisano utvrditi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (provođenje postupka uz pristanak radnika, način provjere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i potvrđivanja rezultata, postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri) i učinkovito provoditi utvrđeni postupak (čl.58.,st.2.).

Smatrat će se da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima alkohola više od 0,0 g/kg, odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka, odnosno u krvi ima višu koncentraciju (čl.58.,st.3.).

Evidencije, isprave i obavijesti

Poslodavac je obavezan voditi evidencije, čuvati isprave te davati obavijesti i podatke u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima o zaštiti na radu.

Osim gore navedenih evidencija poslodavac je obavezan voditi evidencije o ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i nezgodama na radu.

Davanje obavijesti i podataka poslodavac je obavezan provoditi na način da čuva privatnost radnika u skladu s posebnim propisom o zaštiti osobnih podataka (čl. 61).

Tri mjeseca nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti na radu prestaje važiti Pravilnik o evidenciji, ispravama, izvještajima i knjizi nadzora iz područja zaštite na radu (NN 52/84.) (od 01.02.2019.).

Zdravstvena zaštita na radu

Poslodavac je obavezan osigurati radniku zdravstvenu zaštitu primjerenu rizicima za sigurnost i zdravlje kojima je izložen na radu, u skladu s posebnim propisima koji uređuju mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom (čl.63.,st.1.). Radi osiguranja zdravstvenog nadzora primjerenog rizicima za sigurnost i zdravlje na radu kojima je izložen radnik, poslodavac je obavezan radniku, jednom u pet godina, na njegov zahtjev osigurati zdravstveni pregled (čl.63.,st.2.). Zdravstvena zaštita članka ostvaruje se suradnjom poslodavca,

ovlaštenika, stručnjaka za zaštitu na radu i radnika s izabranim specijalistom medicine rada (čl.63., st.4.). Poslodavac je obavezan izabranom specijalisti medicine rada osigurati pristup na mjesta rada (čl.63.,st.5.). Specijalisti medicine rada obvezni su surađivati s poslodavcem, njegovim ovlaštenicima, stručnjacima zaštite na radu, radnicima i povjerenicima radnika za zaštitu na radu te s nadležnim inspektorima (čl.63.,st.6.). Poslodavac i njegov ovlaštenik, stručnjak zaštite na radu, radnik i povjerenik radnika za zaštitu na radu, obvezni su izvijestiti specijalistu medicine rada o činjenicama vezanima uz rad, aktivnosti, mjesto rada i radni okoliš, za koje znaju ili pretpostavljaju da mogu nepovoljno utjecati na zdravlje radnika (čl.63.,st.8.).

Medicina rada

Poslodavac je obavezan osigurati radnicima usluge medicine rada kako bi se osigurao zdravstveni nadzor primjeren opasnostima, štetnostima i naporima tijekom rada u svrhu očuvanja zdravlja radnika. Poslodavac ugovara usluge medicine rada sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju (čl.80.).

Obveze poslodavca prema tijelima nadzora

Poslodavac je obavezan obavijestiti tijelo nadležno za inspeksijski nadzor o smrtnoj ozljedi nastaloj u prostoriji ili na prostoru u kojem poslodavac obavlja rad.

Poslodavac je obavezan obavijestiti tijelo nadležno za inspeksijski nadzor o ozljedi nastaloj u prostoriji ili na prostoru u kojem

poslodavac obavlja rad zbog koje je radniku ili osobi na radu pružena hitna medicinska pomoć i zbog koje je ozlijeđena osoba zadržana na liječenju u stacionarnoj zdravstvenoj ustanovi ili dnevnoj bolnici. Poslodavac je obavijesti obavezan dostaviti odmah po nastanku ozljede (čl.65.).

Privremeno radilište

Poslodavac koji obavlja građevinske radove ili radove na iskorištavanju šuma obavezan je prije početka radova na privremenom radilištu urediti radilište i osigurati da se radovi obavljaju u skladu s posebnim propisima i pravilima zaštite na radu (čl.74.,st.1.). Poslodavac koji sam obavlja radove na iskorištavanju šuma obavezan je najkasnije jedan dan prije početka izvođenja radova na privremenom radilištu na kojem će radovi trajati duže od pet dana dostaviti obavijest tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada (čl.74.,st.2.). Poslodavac koji sam obavlja građevinske radove obavezan je najkasnije jedan dan prije početka izvođenja radova na privremenom gradilištu dostaviti prijavu gradilišta tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada u skladu s provedbenim propisom (čl.74.,st.3.). Ova obavijest mora sadržavati podatke o točnoj lokaciji radilišta, vrsti radova, broju radnika, ovlaštenicima poslodavca za primjenu pravila zaštite na radu i predviđivom roku u kojem će se obavljati radovi (čl.74.,st.4.).

Usklađivanje obavljanja radova

Poslodavci koji obavljaju poslove na istom mjestu rada, odnosno kada više poslodavaca dijeli mjesto rada ili kada na istom mjestu rada radove izvode ili je predviđeno da ih izvode dva ili više poslodavca, odnosno drugih osoba (izvođača), obvezni su uzimajući u obzir

prirodu poslova, provoditi zaštitu na radu, koordinirati svoje aktivnosti, provoditi informiranje i surađivati u primjeni sigurnosnih i zdravstvenih odredbi Zakona radi zaštite i prevencije od rizika na radu te organizirati rad i osigurati izvođenje radova tako da pri izvođenju radova ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika drugih poslodavaca i drugih osoba (čl.76.).

Koordinator za zaštitu na radu

Ministar pravilnikom propisuje način i uvjete polaganja stručnog ispita za koordinatora zaštite na radu te uvjete za priznavanje statusa koordinatora zaštite na radu, mjere, pravila, postupke i aktivnosti zaštite na radu na gradilištu te uvjete koje mora ispunjavati koordinator zaštite na radu tijekom izrade projekta, odnosno izvođenja radova (čl.78.).

Osobe ovlaštene za zaštitu na radu

Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati obveznike, načine, postupke, rokove, vrste podataka i izvješća koje će ministarstvu dostavljati poslodavci, ovlaštene osobe, zavod nadležan za zaštitu zdravlja na radu, Zavod nadležan za zdravstveno osiguranje, tijelo nadležno za poslove inspekcije rada te pravila o pristupanju podacima (čl.82., st.11.).